

Przedmiot: ETYKA

I. Informacje ogólne

Jednostka organizacyjna	Wydział Rehabilitacji AWF w Warszawie Katedra Psychospołecznych Podstaw Rehabilitacji Zakład Filozofii Medycyny i Bioetyki Kierownik: prof. dr hab. Alicja Przyłuska-Fischer
Nazwa przedmiotu	Etyka
Kod przedmiotu	FI-01
Język wykładowy	Polski
Rodzaj przedmiotu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	Obowiązkowy
Poziom (np. pierwszego lub drugiego stopnia)	Poziom pierwszego stopnia
Rok studiów	I
Semestr (zimowy, letni)	letni
Liczba punktów ECTS	2
Imiona i nazwiska tytuł/ stopień naukowy, adres e-mailowy wykładowców prowadzących zajęcia	prof. dr hab. Alicja Przyłuska-Fischer (wykłady) /afischer@awf.edu.pl/ mgr Barbara Fijałkowska (ćwiczenia) /barfijalkowska@gmail.com/
Program (programy) studiów, w którym realizowany jest przedmiot	Fizjoterapia
Sposób realizacji zajęć (stacjonarny, uczenie się na odległość)	Stacjonarny
Wymaganie wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji oraz dodatkowe	Wymagania wstępne. Przed przystąpieniem do przedmiotu student posiada wiedzę, umiejętności i kompetencje z zakresu: ✓ posiada wiedzę z zakresu historii idei i historii kultury na poziomie szkoły średniej ✓ posiada podstawową umiejętność analizy tekstu filozoficznego

II. Informacje szczegółowe

Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studenta z podstawowymi teoriami etycznymi, argumentacją i krytyką (etyka cnoty, formalizm, konsekwencjalizm, teoria uprawnień moralnych) oraz nauczenie studenta operowania ww. teoriami na użytek rozwiązywania problemów moralnych.
C2	Zapoznanie studenta z zagadnieniami dotyczącymi etyki medycznej oraz zagadnieniem relacji lekarz-pacjent, modeli człowieka w medycynie etc.
C3	Zapoznanie studenta z tematyką etyki zawodowej (geneza, specyfika, kodeksy deontologiczne).
C4	Zapoznanie studenta ze spektrum kwestii dotyczących niepełnosprawności (modele niepełnosprawności, prawa osób niepełnosprawnych, postawy wobec niepełnosprawności) oraz nauczenie rozumienia i przyjmowania pewnych postaw wobec pacjenta.
C5	Zapoznanie studenta z problemami moralnymi występującymi w zawodzie fizjoterapeuty.
C6	Zapoznanie studenta z wybranymi ideami moralnymi (godność, wolność, równość, odpowiedzialność, sprawiedliwość, prawdomówność, świadomą zgodą, osoba etc.) oraz wskazanie sposobu ich funkcjonowania w zawodzie fizjoterapeuty.
C7	Nauczenie studenta analizowania przypadków (<i>study cases</i>), dostarczania dylematów moralnych, formułowania argumentów oraz krytyki zgodnie z podstawowymi prawami logiki.
C8	Nauczenie studenta pracy nad przygotowaniem prac pisemnych oraz wystąpień ustnych, przy wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł i metod.
C9	Uwrażliwienie studenta na spectrum potrzeb pacjenta.

Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu

Efekt kształcenia kierunkowy	Treść efektu kształcenia dla przedmiotu	Odniesienie do celów	Odniesienie do efektów obszarowych
Wiedza			
K_W11 zna i rozpoznaje kulturowe oraz religijne normy i tradycje różnych społeczności, które mogą wpływać na nieporozumienia i sytuacje problemowe w opiece nad pacjentem	<ol style="list-style-type: none"> Potrafi wskazać oraz wyjaśnić różnice w pojmowaniu idei dobra, zła, słuszności oraz innych pojęć moralnych wg teorii świeckich oraz religijnych. Potrafi opisać i kategoryzować takie koncepcje i wartości moralne jak wolność, równość, sprawiedliwość, prawda, oraz ich historyczne przemiany. Potrafi wskazać, uzasadniać oraz krytykować podstawowe założenia największych systemów religijnych świata oraz głównych wyznań chrześcijańskich. Potrafi opisać oraz analizować różne modele niepełnosprawności oraz kategoryzować i krytykować różne rodzaje postaw wobec osób z niepełnosprawnością. 	C4, C5, C7, C9	M1P_W04
K_W18	1. Zna i akceptuje prawa pacjenta.	C2, C3, C5,	M1P_W08

<p>zna zasady prawne i ekonomiczne aspekty niepełnosprawność i obowiązujące w placówkach zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych, w kontekście prawa cywilnego i prawa pracy, praw pacjenta i bhp</p>	<p>2. Zna moralną genezę tajemnicy medycznej, potrafi uzasadnić wagę moralną dochowania tajemnicy wynikającej z szacunku dla pacjenta oraz potrafi przedstawić warunki prawne jej obowiązywania.</p> <p>3. Zna moralną genezę świadomej zgody, potrafi uzasadnić wagę moralną świadomej zgody wynikającej z szacunku dla pacjenta oraz potrafi przedstawić zasady prawne jej udzielania.</p>	<p>C6, C9</p>	
<p>K_W19 zna zasady etyczne obowiązujące w pracy z pacjentem</p>	<p>1. Potrafi przedstawić założenia Kodeksu Etycznego Fizjoterapeuty Rzeczypospolitej Polskiej (PTF) oraz analizować je i krytykować.</p> <p>2. Potrafi wyjaśnić podstawowe zasady etyki medycznej oraz uzasadnić i interpretować w kontekście fizjoterapii koncepcję autonomii moralnej pacjenta, nie szkodenia, dobroczynności, sprawiedliwości oraz wymóg świadomej zgody pacjenta.</p>	<p>C3, C5</p>	<p>M1P_W08</p>
<p>Umiejętności</p>			
<p>K_U07 potrafi komunikować się i pracować w zespole interdyscyplinarnym zapewniającym ciągłość opieki oraz komunikować się z pacjentem i jego rodziną</p>	<p>1. Potrafi rozpoznać i zademonstrować różne rodzaje relacji fizjoterapeuta – pacjent.</p> <p>2. Potrafi rozpoznać i zinterpretować biomedyczny i holistyczny model człowieka w medycynie.</p>	<p>C2, C3, C4, C6, C9</p>	<p>M1P_U03</p>
<p>K_U10 potrafi postęgiwać się normami etycznymi w podejmowanej działalności, a także dostrzega i analizuje dylematy etyczne</p>	<p>1. Rozpoznaje podstawowe teorie etyczne takie jak: teoria cnoty, formalizm, konsekwencjalizm, kontraktualizm, teoria uprawnień moralnych.</p> <p>2. Identyfikuje podstawowe wartości europejskiego kręgu kulturowego oraz wartości swojej grupy społecznej i zawodowej. Potrafi je analizować i uzasadniać.</p> <p>3. Dostrzega sytuacje konfliktu wartości, norm i działania, kategoryzuje je oraz analizuje.</p>	<p>C1, C3, C5, C6, C7</p>	<p>M1P_U04</p>

	4. Potrafi przyporządkować oraz adaptować normy etyczne do analizowanych sytuacji konfliktowych.		
K_U12 opanował obsługę komputera w zakresie edycji tekstu, podstaw analizy statystycznej, gromadzenia i wyszukiwania danych, przygotowania prezentacji	1. Potrafi zebrać relewantną literaturę tudzież inne materiały audiowizualne oraz krytycznie je ocenić. 2. Potrafi przygotować prezentację multimedialną.	C8	M1P_U06
K_U19 posiada umiejętność przygotowywania wystąpień ustnych i tworzenia prac pisemnych w języku polskim oraz obcym z wykorzystaniem podstawowych źródeł	1. Potrafi zaplanować i organizować przygotowanie pracy pisemnej bądź wystąpienia ustnego. 2. Potrafi zebrać relewantną literaturę tudzież inne materiały audiowizualne oraz krytycznie je ocenić. 3. Potrafi poprawnie skonstruować dłuższą wypowiedź ustną bądź pisemną, merytorycznie poprawną, interesującą w formie	C8	M1P_U12 M1P_U13
• Kompetencje społeczne			
K_K01 rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie oraz konieczność ustawicznego kształcenia się i rozwoju zawodowego	1. Rozumie koncepcje uczenia się przez całe życie oraz jest świadomy jej znaczenia moralnego w szczególności w kontekście zawodu fizjoterapeuty. 2. Jest świadomy obowiązku ustawicznego kształcenia się i rozwoju zawodowego jako wyrazu odpowiedzialności za życie i zdrowie pacjenta.	C3, C4	M1P_K01
K_K03 uznaje prawa pacjentów i innych ludzi do okazywania im szacunku oraz sam okazuje im szacunek bez względu na ich pozycje i przynależności grupowe	1. Uznaje oraz potrafi uzasadnić wartość równości, wolności i tolerancji w odniesieniu do drugiego człowieka, a w szczególności do pacjenta. 2. Jest świadomy różnic jednostkowych i grupowych wśród ludzi oraz potrafi przystosować swoje zachowanie oraz postępowanie względem pacjenta w jego najlepiej pojętym interesie.	C2, C3, C4, C6, C9	M1P_K03, M1P_K04

<p>K_K05 potrafi okazać tolerancje i akceptuje postawy oraz zachowania pacjentów wynikające z odmiennych uwarunkowań kulturowych, religijnych, społecznych i wieku</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uznaje oraz potrafi uzasadnić wartość równości, wolności i tolerancji w odniesieniu do drugiego człowieka, a w szczególności do pacjenta. 2. Jest świadomy różnic kulturowych, religijnych, społecznych oraz wieku pośród ludzi oraz potrafi przystosować swoje zachowanie oraz postępowanie względem pacjenta w jego najlepiej pojętym interesie. 	<p>C2, C3, C4, C6, C9</p>	<p>M1P_K04, M1P_K06</p>
<p>K_K09 potrafi rozwiązywać problemy związane z wykonywanym zawodem, obszarem i interesami jednostek oraz grup, które mogą być przyczynami dylematów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jest świadomy istnienia konfliktów interesów pacjenta i społeczności w praktyce zawodu fizjoterapeuty oraz dostrzega takie konflikty w analizowanych przypadkach. 2. Formułuje argumenty moralne w celu rozwiązania konfliktu interesów, klasyfikuje je oraz ocenia ich wagę. 	<p>C1, C2, C3, C6, C7, C9</p>	<p>M1P_K06</p>

Treści programowe

Treści programowe			
Treści programowe	Tytuł wykładu	Odniesienie do efektów kształcenia kierunkowych /przedmiotowych	Odniesienie do celów przedmiotu
Wykłady			
TP1	Etyka – wprowadzenie: prawo, moralność, obyczaj, religia.	K_W11 K_U10 K_K05	C1 C6
TP2	Etyka normatywna. Relatywizm etyczny, relatywizm kulturowy.	K_W11 K_K05	C1 C6 C9
TP3	Etyka cnoty: Sokrates, Platon, Arystoteles. Cnoty lekarza. Etyka cnot w etyce medycznej.	K_W19 K_U07 K_U10	C1 C2 C3 C5 C9
TP4	Etyka obowiązku: I. Kant. Deontologia. Koncepcja godności człowieka. Etyka obowiązku w etyce medycznej.	K_W19 K_U07 K_U10	C1 C2 C3

		K_K03	C4 C5 C6 C9
TP5	Utylitaryzm: koncepcja klasyczna (J.S.Mill) vs. utylitaryzm preferencji. Koncepcja wolności. Koncepcja statusu moralnego. Zasada jakości i zasada świętości życia. Konsekwencjalizm w etyce medycznej.	K_W19 K_U10 K_K09	C1 C2 C3 C5 C6 C9
TP6	Teoria uprawnień moralnych: J. Locke, Th. Jefferson. Koncepcja liberalnego indywidualizmu. Natura i status praw. Prawa człowieka. Prawa pacjenta. Prawa osób niepełnosprawnych: Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych.	K_W11 K_W18 K_W19 K_U10 K_K03	C1 C2 C3 C4 C5 C9
TP7	Aksjologiczne podstawy etyki w zawodach medycznych. Koncepcja etyki zawodowej. Kodeksy etyczne. Wartości tradycyjnej i współczesnej etyki lekarskiej. Zasady etyki medycznej.	K_W19 K_U10	C1 C2 C3 C5
TP8	Etyka w fizjoterapii. Obowiązki fizjoterapeuty. Kodeks etyczny APTA. Kodeks etyczny fizjoterapeuty Rzeczypospolitej Polskiej. Relacje fizjoterapeuty z pacjentem i ze społeczeństwem. Normy dotyczące praktyki, działalności prywatnej, badań naukowych, współpracy.	K_W18 K_W19 K_U07 K_K01 K_K09	C1 C2 C3 C5
Ćwiczenia/ zajęcia praktyczne			
TP9	Zajęcia wprowadzające. Program zajęć, kwestie formalne. Podstawowe pojęcia etyczne: norma, wartość, moralność, relatywizm, etyka.	K_W11 K_U10 K_K05	C5 C6
TP10	Podstawowe teorie etyczne: etyka cnoty, formalizm, konsekwencjalizm – zasady oraz zastosowanie w analizie przypadków.	K_W11 K_U10 K_K05	C1 C5 C7
TP11	„Rozbitkowie” – role-playing game (ćwiczenie stosowania teorii etycznych w praktyce).	K_W11 K_U10 K_K05	C1 C6 C7
TP12	Prawda i prawdomówność. Kłamstwo, niepełna informacja a zatajenie prawdy. Informacja medyczna, tajemnica medyczna, koncepcja świadomej zgody.	K_W11 K_W19 K_U07 K_U10 K_U12 K_U19	C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9

TP13	Felicytologia. Koncepcje szczęścia. Perfekcjonizm moralny. Koncepcja jakości życia vs. koncepcji świętości życia w medycynie.	K_W11 K_U07 K_U12 K_U19 K_K05	C2 C4 C5 C6 C7 C8
TP14	Odpowiedzialność za siebie i za innych. Pojęcie powinności moralnej. Odpowiedzialność w zawodach medycznych. Koncepcja uczenia się przez całe życie (<i>Life-Long Learning</i>) jako obowiązek moralny terapeuty.	K_W19 K_U12 K_U19 K_K01	C2 C3 C6 C7 C8
TP15	Ciało człowieka w filozofii. Pojmowanie niepełnosprawności. Godność i intymność pacjenta. Seksualność a etyka.	K_W11 K_W18 K_W19 K_K05 K_U12 K_U19	C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9
TP16	Etyka i rodzina. Powinności dobrowolne i niedobrowolne. Sprawiedliwość a preferowanie interesów osób najbliższych. Relacje fizjoterapeuta – pacjent - rodzina.	K_W11 K_W18 K_W19 K_U07 K_U10 K_U12 K_U19	C2 C3 C5 C6 C7 C8 C9
TP17	Koncepcja równości. Równość zwykła, proporcjonalna. Równość zasobów, dobrobytu, czynności. Równość osób z niepełnosprawnością, równość praw i równość szans.	K_W11 K_W18 K_W19 K_U10 K_U12 K_U19 K_K03 K_K09	C3 C4 C5 C6 C7 C8
TP18	Wolność i tolerancja. Koncepcja wolności. Granice wolności. Zasady liberalizmu. Konflikt: autonomia a paternalizm.	K_W19 K_U10 K_U12 K_U19 K_K03 K_K05	C2 C3 C5 C6 C7 C8 C9
TP19	Koncepcja kary. Teorie i funkcje kary. Kara śmierci. Odpowiedzialność zawodowa fizjoterapeuty.	K_W18 K_W19 K_U12 K_U19 K_K01	C2 C3 C6 C7 C8
TP20	Etyka i polityka. Etyka indywidualna i społeczna. Zjawisko korupcji, korupcja w medycynie. Etyka biznesu.	K_W19 K_U10 K_U12	C3 C5 C7

		K_U19 K_K09	C8
TP21	Modele człowieka w medycynie. Koncepcja osoby. Modele niepełnosprawności. Modele relacji lekarz / fizjoterapeuta – pacjent.	K_W11 K_W19 K_U07 K_U10 K_U12 K_U19 K_K05	C2 C3 C4 C5 C7 C8 C9
TP22	Etyka w fizjoterapii. Kodeks APTA oraz Kodeks etyczny fizjoterapeuty Rzeczypospolitej Polskiej – analiza oraz zastosowanie w analizie przypadków.	K_W19 K_U10 K_U12 K_U19 K_K03 K_K05	C3 C5 C7 C8
TP23	Regulacje prawne zawodu fizjoterapeuty. Projekt ustawy: prowadzenie dokumentacji medycznej, tajemnica medyczna a udostępnianie dokumentacji pacjentom i organom państwowym, rejestr fizjoterapeutów i odpowiedzialność zawodowa.	K_W18 K_U07 K_U12 K_U19 K_K01 K_K09	C3 C6 C7 C8

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne		
Treści programowe	Metoda dydaktyczna	Odniesienie do efektów kształcenia kierunkowych/przedmiotowych
TP1 – TP8	wykład informacyjny wykład problemowy wykład konwersatorski	K_W11 K_W18 K_W19 K_U07 K_U10 K_K01 K_K03 K_K05 K_K09
TP9	dyskusja dydaktyczna	K_W11 K_U10 K_K05
TP10	wykład informacyjny metoda przypadków dyskusja dydaktyczna	K_W11 K_U10 K_K05
TP11	gra dydaktyczna inscenizacja	K_W11 K_U10 K_K05
TP12 – TP23	metoda przewodniego tekstu pogadanka metoda przypadków (studium indywidualne/grupowe)	K_W11 K_W19 K_U07

	dyskusja dydaktyczna	K_U10 K_U12 K_U19 K_K05 K_K01 K_W18 K_K03 K_K09
--	----------------------	--

Środki dydaktyczne:

- Komputer
- Rzutnik multimedialny
- Prezentacje tematyczne
- Wydruki tabel, opisów przypadków, wycinków prasowych etc.

Metody i kryteria oceniania		
Efekt kształcenia dla przedmiotu	Treści programowe (TP)	Typy/ Metody oceniania D – ocenianie diagnostyczne, F- ocenianie formujące, P – ocenianie podsumowujące * lub wybór z załączonej listy walidacji wyników
K_W11 K_W18 K_W19 K_U07 K_U10	TP1-TP23	<u>Treści wykładowe:</u> P – egzamin pisemny (test wyboru / wielokrotnego wyboru / pytania otwarte) <u>Treści ćwiczeniowe:</u> P – kartkówki-wejściówki z lektur F – udział w dyskusji / „burzy mózgów”, aktywność w czasie zajęć praktycznych, wypowiedzi ustne w powiązaniu z analizowaną literaturą
K_U12	TP12-TP23	P – prezentacje ustne oparte o przygotowane materiały wizualne z wykorzystaniem multimedialnych
K_U19	TP12-TP23	P – prezentacje ustne oparte o przygotowane materiały wizualne z wykorzystaniem multimedialnych F – udział w dyskusji / „burzy mózgów”
K_K01 K_K03 K_K05 K_K09	TP1-TP2, TP4-TP6, TP8-TP9, TP13, TP15, TP17-TP23	F – udział w dyskusji / „burzy mózgów”, aktywność w czasie zajęć praktycznych, wypowiedzi ustne w powiązaniu z analizowaną literaturą, samoocena, ocena przez kolegów

*D – ocena przypadku, rozpoznanie, F – sprawdzian pisemny, dyskusja, obserwacja, P – egzamin pisemny lub wybór z załączonej walidacji wyników.

NB: części składowe oceny:

ocena prezentacji	50%
ocena z kartkówek-wejściówek	30%
ocena aktywności	20% (przy czym osiągnięcie minimalnego progu aktywności w systemie punktowym decyduje o wystawieniu oceny)

Zalecana lista lektur lub lektury obowiązkowe

Literatura podstawowa:

- 1) Hartman J., Woleński J., *Wiedza o etyce*, Park 2008.
- 2) Hołówka J., *Etyka w działaniu*, Warszawa 2001.

Literatura uzupełniająca:

- 3) Beauchamp T., Childress T., *Zasady etyki medycznej*, Książka i Wiedza, WL PZWL, Warszawa 1996.
- 4) MacIntyre A., *Krótką historia etyki*, PWN, Warszawa 2002.
- 5) Ossowska M., *Normy moralne*, PWN, Warszawa 1970 (i inne wyd.)
- 6) Przyłuska-Fischer A., *Wypisy z etyki* (niepubl.)
- 7) Singer P. (red.), *Przewodnik po etyce*, Książka i Wiedza, Warszawa 2000.
- 8) Singer P., *Etyka praktyczna*, Książka i Wiedza, Warszawa 2003.
- 9) Vardy P., Grosch P., *Etyka. Poglądy i problemy*, Zysk i S-ka, Poznań 1995

Punkty ECTS - 1 pkt - 30 godz. pracy studenta (kontaktowej + samokształcenie)

RODZAJ ZAJĘĆ	GODZINY
Godziny kontaktowe	45h
Przygotowanie prezentacji	5h
Przygotowanie do kartkówek (z literatury)	5h
Przygotowanie do egzaminu	5h
Razem = 60h = 2ECTS	

Wydział Rehabilitacji AME Warszawa